

Εργαστήριο 4ο

Ενσυναίσθηση και αλληλεγγύη

Κύριος στόχος του 4ου Εργαστηρίου είναι να μιλήσουν οι μαθητές για τους ρόλους που υιοθετούν όταν παρευρίσκονται σε περιστατικά εκφοβισμού και βίας στο σχολείο και να ενισχυθούν η ενσυναίσθηση και η αλληλεγγύη μεταξύ των μελών της ομάδας.

Ως μέσα υλοποίησης του παραπάνω στόχου θα χρησιμοποιηθούν η δραματοποίηση και το παίξιμο ρόλων ώστε οι μαθητές να βιώσουν, μέσω των εναλλακτικών ρόλων, καταστάσεις και επεισόδια εκφοβισμού και βίας στο σχολείο, να εστιάσουν στα συναισθήματα και στα εσωτερικά κίνητρα κάποιου άλλου σε διάφορες καταστάσεις και να μιλήσουν για το πώς νιώθουν. Να προωθηθεί η ιδέα ότι όλοι οι άνθρωποι νιώθουν ανάλογα σε παρόμοιες καταστάσεις χωρίς να διαφέρουν πολύ, ότι έχουν ομοιότητες και δεν είναι διαφορετικοί σε αυτά που αισθάνονται.

Με τον τρόπο αυτό καλλιεργούνται η ενσυναίσθηση και η αλληλεγγύη. Δηλαδή μαθαίνουν οι μαθητές να μπαίνουν στη θέση του άλλου.

Η ενσυναίσθηση (empathy) είναι η δυνατότητα να αναγνωρίσουμε ή να καταλάβουμε τη θέση, το συναίσθημα ή την κατάσταση κάποιου άλλου. Αυτό δε συνεπάγεται οίκτο ή συναισθήματα αρνητικά. Συνεπάγεται όμως μια διαδικασία κατά την οποία ο άνθρωπος που νιώθει ενσυναίσθηση έχει τη δυνατότητα να μπαίνει στη θέση του άλλου και αυτό τον κάνει να είναι πιο ευαίσθητος και πιο ανεκτικός σε κάποια θέματα. Όλοι οι άνθρωποι δεν έχουν τον ίδιο βαθμό ενσυναίσθητικής ικανότητας. Σε αυτό παίζουν ρόλο πολλοί παράγοντες, όπως η ηλικία, οι εμπειρίες ζωής κ.ά.

Ας σημειώσουμε ότι η ενσυναίσθηση (empathy) σημασιολογικά είναι αντίθετη από την ελληνική λέξη «εμπάθεια», η οποία σημαίνει «άσχημα συναισθήματα απέναντι σε κάποιον», και έχουν μόνο ετυμολογική συγγένεια.

Στις πρώτες τάξεις του δημοτικού τα παιδιά αναπτύσσουν ενσυναίσθηση μόνο για τα πρόσωπα του στενού τους περιβάλλοντος και για τους φίλους τους. Αν ένα παιδί

με το οποίο δε σχετίζονται πολύ πληγωθεί συναισθηματικά ή και σωματικά δίπλα τους, είναι δυνατόν να τους αφήσει αδιάφορους και ίσως να το θεωρήσουν απλώς ένα αδύναμο και περίεργο παιδί, εξαιτίας της αντίδρασής του που δεν κατανοούν και δε συμμερίζονται. Τα παιδιά στις μεγαλύτερες τάξεις του δημοτικού σχολείου αρχίζουν να διευρύνουν την ικανότητα ενσυναίσθησης. Η διαφοροποίηση της ενσυναίσθητικής ικανότητας των παιδιών δεν είναι ενδεικτική τού αν είναι καλοί ή κακοί χαρακτήρες, αλλά είναι μια ικανότητα που μπορεί να αποκτηθεί.

Γενικά, έχει φανεί ότι τα παιδιά που έχουν επαρκώς αναπτύξει την ικανότητα να συμμερίζονται και να νιώθουν τα συναισθήματα των άλλων σπανίως ασκούν βία και εκφοβίζουν άλλα παιδιά. Δηλαδή η ενσυναίσθηση αποτελεί έναν ιδιαίτερα σημαντικό παράγοντα ελέγχου της επιθετικότητας. Από αυτή την άποψη, η ενίσχυση της ενσυναίσθησης των παιδιών αναμένεται να είναι ισχυρός αποτρεπτικός παράγοντας του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο, γι' αυτό και χρειάζεται να συμπεριλαμβάνεται σε ένα σχετικό πρόγραμμα πρόληψης.

Α. ΣΤΟΧΟΙ

Να δοθεί η δυνατότητα στους μαθητές

1. Να μιλήσουν για τα συναισθήματά τους όταν είναι παρόντες σε περιστατικά εκφοβισμού και βίας στο σχολείο.
2. Να ενισχυθούν η ενσυναίσθηση και η αλληλεγγύη.

Β. ΜΕΘΟΔΟΣ

Δραματοποίηση.

Γ. ΥΛΙΚΑ – ΜΕΣΑ

1. Φωτοαντίγραφο της ιστορίας.
2. Σακουλάκι.
3. Χαρτάκια με ρόλους.

Δ. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

Δραστηριότητα 1η – Εισαγωγή

10' 

Ο εκπαιδευτικός κάνει μια εισαγωγή και σύνδεση με το προηγούμενο Εργαστήριο και κάποιοι μαθητές αναλαμβάνουν να υπενθυμίσουν την ιστορία. Στη συνέχεια συζητούν για τους στόχους και για το τι ακριβώς θα ακολουθήσει σε αυτό το 4ο Εργαστήριο, δηλαδή η δραματοποίηση της ιστορίας και η συζήτηση έπειτα. Τέλος, υπολογίζουν και τους χρόνους που θα χρειαστούν για κάθε δραστηριότητα.

Δραστηριότητα 2η

70' 

Για να πραγματοποιήσουμε τη δραστηριότητα της δραματοποίησης, πρέπει πρώτα να αποσαφηνίσουμε: τον τόπο (σε ποιο χώρο αναπτύσσεται η δραματοποίηση), το προκείμενο (τι έχει προηγηθεί της κατάστασης που διερευνούμε σύμφωνα με το κείμενο της ιστορίας), το πρόβλημα (σε τι θα επικεντρωθεί η δραστηριότητα) και, τέλος, τους ρόλους.

Η δράση της υλοποίησης αρχίζει. Οι μαθητές αναλαμβάνουν ρόλους με κλήρωση, από το σακούλι διανομής ρόλων, και ζωντανεύουν με λόγο και κίνηση την ιστορία.

Στο τέλος οι μαθητές μιλούν για τους ρόλους τους, σχολιάζουν τη συμπεριφορά τους, μιλούν για συναισθήματα που βίωσαν και δέχονται τα σχόλια των συμμαθητών τους.

Στόχος είναι να βιώσουν, να κατανοήσουν την κατάσταση που περιγράφεται στο σενάριο, δηλαδή επεισόδια εκφοβισμού και βίας στο σχολείο.

Τα μέλη της ομάδας έχουν τη δυνατότητα να «εμβυθιστούν» στους ρόλους τους, προσπαθώντας να συναισθανθούν και να κατανοήσουν περίπου πώς μπορεί να νιώθει ο χαρακτήρας που υποδύονται. Με το παίξιμο διαφορετικών ρόλων, τον πειραματισμό σε εναλλακτικές συμπεριφορές αναπτύσσεται η επικοινωνία μεταξύ τους, ευνοείται η αλλαγή των στάσεων και ενισχύονται και καλλιεργούνται η ενσυναίσθηση και η αλληλεγγύη.

Ε. ΣΥΝΟΨΗ – ΚΛΕΙΣΙΜΟ

10' 

Το 4ο Εργαστήριο κλείνει με ομαδική συζήτηση. Ζητάμε από τα παιδιά να την αξιολογήσουν. Ρωτάμε τα παιδιά: «Τι σας άρεσε περισσότερο από αυτά που κάναμε σήμερα, τι δε σας άρεσε ή τι σας δυσκόλεψε, πώς θα χαρακτηρίζατε τη σημερινή μας δουλειά;»

Ο εκπαιδευτικός εκφράζει και αυτός τη δική του άποψη, σκέψη, συναίσθημα.

Ανανεώνουμε το ραντεβού μας για την επόμενη συνάντηση, που έχει ως θέμα τη «Διαφορετικότητα».

